

11. 10. 2007

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Státní firmy tají, jak utrácejí miliony

PRÁVO NA INFORMACE

Skóre: 0.77

Název zdroje: Hospodářské noviny

Datum vydání: 11.10.2007

Nadpis: Státní firmy tají, jak utrácejí miliony

Strana: 3

Rubrika: z domova

Autor: Vojtěch Blažek

Náklad: 60258

Oblast: Celostátní deníky

Zpracováno: 11.10.2007 05:10

Identifikace: DCHN20071011010015 cz

Klíčová slova: PRÁVO (4x), právník (3x), Soud (3x), soudy (2x), zákon (2x), soudců, zákona, Ústavní soud, ústavních soudců, zákonnou povinnost, právníci, právního, právníku

NADTITULEK: PRÁVO NA INFORMACE

Nezáleží na tom, zda jde o zakázky za miliardy nebo jen obyčejný výtah ve stanici metra. Když mají státní i městské firmy říct, jak hospodaří s veřejnými penězi, drží se osvědčené taktiky: mlčet, utajovat, mlžit.

A to přesto, že soudy už nejméně dvakrát odmítly argumenty, že státní firmy chrání obchodní tajemství a že se na ně zákon o svobodném přístupu k informacím nevztahuje automaticky.

HN se proto pokusily otestovat, jak se velké i málo významné firmy k poskytování informací staví. Oslovily deset podniků, které ovládá stát či radnice, s žádostí o poskytnutí smlouvy na vybrané konkrétní zakázky. Z e-mailové žádosti přitom nebylo poznat, že jde o dotaz novinářů. Výsledek: smlouva přišla jen jediná. I když jde tedy o státní peníze, firmy své archivy otvírat nechtějí.

Veřejnost tak například podle Českých drah nemá právo znát smlouvy na nákup vlaků Pendolino za 4,3 miliardy korun. A Lesy ČR zase vzkazují: do toho, kdo nám zajišťuje reklamu a marketing za stamiliony, vám nic není.

Na koho platí zákon?

Letos v lednu přitom Ústavní soud vydal průlomové rozhodnutí: Letiště Praha, státní podnik, musí poskytnout smlouvy o půjčce na stavbu nového terminálu právníku Jiřímu Horníkovi. Letiště je totiž podle soudců "veřejná instituce hospodařící s veřejnými penězi".

Soud tak otevřel možnost vymáhat informace i po podnicích, jež vlastní obce nebo kraje - například

po dopravních podnicích a technických službách.

Akciová společnost České dráhy, která je stoprocentně vlastněná státem, to ale vidí jinak. "Nemáme žádnou zákonnou povinnost poskytovat informace," odpovídají dráhy, aniž se kdokoli pod e-mail podepsal. Že zprávu napsal člověk příjmením Plocek, se lze dočíst jen z hlavičky e-mailu. Jak se tedy dráhy vypořádají s výrokem ústavních soudců? Tiskový odbor odkazuje právě na pana Plocka. A ten na e-mailový dotaz už neodpovídá.

Jiný příklad - na jaře začala na Střekovském nábřeží výstavba protipovodňových stěn za 85 milionů. Vše zajišťuje státní podnik Povodí Labe. Smlouva se stavební firmou je ovšem tajná. A do třetice: státní strategická akciovka Mero, která dopravuje do Česka ropu, smlouvu na rozšíření tankoviště u Nelahozevsi neposkytne a ani neřekne, kolik celá akce bude stát. "Smlouva o dílo je obchodním tajemstvím," píše asistentka generálního ředitele Jana Šmejcká.

Jenže i s tím se už české soudy vypořádaly. Ve sporu časopisu Respekt o podrobnosti takzvaného Ruského dluhu respektovaný Nejvyšší správní soud řekl: obchodní smlouva není víc než právo vědět, co se děje s veřejnými penězi.

Neřekneme, přemýšlíme

Důvodem k mlčení přitom nemusí být smlouvy za desítky milionů. Pražský dopravní podnik, magistrátní akciovka, nechal letos namontovat do stanice metra Florenc výtah. Smlouvu o tom ale nedá z rukou s tím, že se na něj zákon nevztahuje.

"Ale samozřejmě že vztahuje," tvrdí rozhodně Oldřich Kužílek, spoluautor osm let starého zákona o svobodném přístupu k informacím. "Ať tedy vysvětlí, proč ignorují Ústavní soud," dodává. Mluvčí v oficiální odpovědi píše, že smlouvy neposkytne, právníci se prý teprve rozhodují. A to trvá déle než měsíc. "Stále si to zjišťujeme," omlouvá se Ondřej Pečený. Podnik totiž tvrdí, že nehospodaří jen s dotacemi Prahy, ale vydělává i vlastní peníze. A to už prý nejsou veřejné finance, a tudíž si není jist, zda o nich musí informovat. "Mám pořád pocit, že se u nás zákon nebere vážně, dokud spor nedorazí před soud," říká Vítězslav Dohnal z Ekologického právního servisu, který pravidelně vede spory o informace. Státní podnik Diamo, který zahlazuje ekologické škody po těžbách a sám dobývá uran, dává Dohnalovi nechtěně zapravdu. Ani on smlouvy neposkytl. Ekologie je prý sice "veřejným zájmem", ale těžba? "To je přece obchod. Ale asi by se to vyjasnilo, kdyby se s námi někdo soudil," připouští právník Diama Jiří Filip.

Zpracovatel: [Anopress IT a.s.](#)